Beheerpakketten
Agrarisch Natuur- & Landschapsbeheer

Periode 2023-2028

Beheerjaar 2027

Inhoud

Overzicht beheerpakketten ANLb 2027 3

Cumulatie en Grondgebruik 6

Opbouw van de beheerpakketten 7

1 Grasland met rustperiode 8

3 Plasdras voor weidevogels 10

4 Legselbeheer op grasland 12

Z.06.4 legselbeheer op grasland plus rust, na 2e snede 14

5 Kruidenrijk grasland 15

5h Kruidenrijke graslandrand 17

6 Extensief beweid grasland 19

7 Ruige mest 21

8 Hoog waterpeil voor weidevogels 23

Z.06.06 Braakstroken op grasland (voor kievit) 25

* Mozaïektoeslag leefgebied Open Grasland 26

12 Duurzaam slootbeheer 27

14 Stoppelland 29

15 Wintervoedselakker 30

16 Vogelakker 32

19 Kruidenrijke akkerrand (in leefgebied Open Akkerland) 35

19a Kruidenrijke akkerranden (in Categorie Water) 36

39 Bodemverbetering op grasland en bouwland 38

40 Vogelgraan 40

50 Vogelvriendelijke eiwitgewassen 42

Bijlage 1. GVE tabel 45

Overzicht beheerpakketten ANLb 2027

	Pakketnaam		Pakketvariant
1	Grasland met rustperiode	a	van 1 april tot 1 juni
		b	van 1 april tot 8 juni
		c	van 1 april tot 15 juni
		d	van 1 april tot 22 juni
		e	van 1 april tot 1 juli (uitsluitend als last-minute beheer)
		f	van 1 april tot 8 juli (uitsluitend als last-minute beheer)
		g	van 1 april tot 15 juli (uitsluitend als last-minute beheer)
		q	voorweiden tot 1 mei, daarna rust tot 1 juni
		s	voorweiden tot 1 mei, daarna rust tot 8 juni
		l	voorweiden tot 1 mei, daarna rust tot 15 juni
		r	voorweiden tot 8 mei, daarna rust tot 8 juni
		t	voorweiden tot 8 mei, daarna rust tot 15 juni
		m	voorweiden tot 8 mei, daarna rust tot 22 juni
		u	voorweiden tot 15 mei, daarna rust tot 15 juni
3	Plasdras voor weidevogels	c	van 15 februari tot 15 juni
		p	van 1 maart tot 1 juli
Z.06.3		i	in de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 3 weken
Z.06.3		j	in de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 4 weken
Z.06.3		k	in de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 6 weken
Z.06.3		l	in de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 8 weken
4	Legselbeheer op grasland	a	legselbeheer op grasland
		a.6.01	Legselbeheer op grasland, 5% kuikenvelden
		d	plus 2 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus
		e	plus 3 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus
		f	plus 4 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus
5	Kruidenrijk grasland	a	rust 1 april tot 15 juni, 4 indicatorsoorten
		b	rust 1 april tot 22 juni, 4 indicatorsoorten
		c	rust 1 april tot 1 juli, 4 indicatorsoorten (uitsluitend als last-minute beheer)
		d	rust 1 april tot 8 juli, 4 indicatorsoorten (uitsluitend als last-minute beheer)
		e	rust 1 april tot 15 juli, 4 indicatorsoorten (uitsluitend als last-minute beheer)
A05h.	kruidenrijke graslandrand	6.01	4 indicatorsoorten, zonder maaibeperking, 4 meter breed

		6.02	4 indicatorsoorten, zonder maaibeperking, 5 meter breed
		6.05	4 indicatorsoorten, met maaibeperking, 4 meter breed
		6.06	4 indicatorsoorten, met maaibeperking, 5 meter breed
6	Extensief beweid grasland	a	beweiding verplicht van 1 mei tot 15 juni, minimaal 1 en maximaal 1,5 GVE/ha.
		b	beweiding verplicht van 1 mei tot 15 oktober, minimaal 0,15 en maximaal 0,5 GVE/ha
		c	beweiding verplicht van 1 mei tot 15 juni, minimaal 1 GVE/ha en maximaal 3 GVE/ ha
		d	beweiding verplicht van 1 mei tot 1 juli, minimaal 1 en maximaal 1,5 GVE/ha
		e	beweiding verplicht van 15 mei tot 1 juli, minimaal 1 en maximaal 1,5 GVE/ha
7	Ruige mest	a	ruige mest
8	Hoog waterpeil voor weidevo-gels	d	het (oppervlakte-)waterpeil naast de beheereenheid wordt met minimaal 20 cm verhoogd t.o.v. het omringend waterpeil, van 15 maart tot 15 juni.
Z.06.15	Hoog waterpeil voor weidevo-gels op bouwland	a	het (oppervlakte-)waterpeil naast de beheereenheid wordt met minimaal 20 cm verhoogd t.o.v. het omringend waterpeil, van 15 maart tot 15 juni.
Z.06.06	Braakstroken op grasland		(voor kievit) - toeslag
12	Duurzaam slootbeheer	b	ecologisch slootschonen
14	Stoppelland	a	graanstoppel tot 15 maart
		c	gewasresten en gewasstoppels
		d	graanstoppel tot 1 februari
15	Wintervoedselakker	a	1 juni tot 1 maart
		c	1 oktober tot 15 maart
16	Vogelakker	a	meerjarig
		b	meerjarig – laatste jaar
19	Kruidenrijke akkerrand	a	kruidenrijke akkerrand
A19a.	kruidenrijke akkerrand	6.01	overlap verplichte bufferstrook, niet gebruiken als wendakker, 3 meter breed
		6.02	overlap verplichte bufferstrook, niet gebruiken als wendakker, 6 meter breed
		6.03	overlap verplichte bufferstrook, wel gebruiken als wendakker, 3 meter breed
		6.04	overlap verplichte bufferstrook, wel gebruiken als wendakker, 6 meter breed
39	Bodemverbetering op grasland en bouwland	a	grasland met ruige stalmest
		b	bouwland met vaste mest of bodemverbeteraars

		c	bouwland met gewasresten, incl stro & groenbemesters en onderwerken
		d	grasland met overige vaste mest of bodemverbeteraars
40	Vogelgraan	a	vogelgraan met stoppel
		b	vogelgraan
50	Vogelvriendelijke eiwitgewassen	a	luzerne met aangepast maairegime (broedhabitat): 7 weken rust in periode 1 juni - 31 augustus
		b	luzerne met aangepast maairegime (broed- en ruihabitat): 10 weken rust in periode 1 juni - 31 augustus
		c	erwten of winterveldbonen
		d	zomerveldbonen

Cumulatie en Grondgebruik

ANLb-pakketten kunnen in een aantal gevallen onderling cumuleren, omdat ze elkaar kunnen versterken in het creëren van habitatkwaliteit of klimaat- en waterdoelen. Cumulatie is aan regels gebonden:

1. Cumulatie kan alleen als er voor verschillende activiteiten wordt vergoed.
2. Cumulatie kan alleen binnen één leefgebied en beheerfunctie (per beheereenheid dus). In de meeste gevallen kan er niet gecumuleerd worden vanwege ontoelaatbare staatssteun.
3. In deze cumulatietabel is geen rekening gehouden met de mogelijkheden van beheerpakketten in leefgebieden en categorieën (zie overzicht pakketmogelijkheden per beheerfunctie en leefgebied op intranet). Dit kan tot gevolg hebben dat niet alle cumulatie mogelijkheden in een leefgebied of categorie kan.

In onderstaande tabel wordt in de tweede kolom aangegeven welke cumulatiemogelijkheden er zijn. In de derde kolom wordt aangegeven op welk terreintype het pakket toegepast kan worden.

Pakket	**Cumulatiemogelijkheden**	**Grondgebruik**
1 Grasland met rustperiode	7, 8, 39d	Grasland
3 Plasdras voor weidevogels		Grasland
4 Legselbeheer op grasland	7, 8, 39d	Grasland
5 Kruidenrijk grasland	7, 8	Grasland
6 Extensief beweid grasland	7, 8, 39d	Grasland
7 Ruige mest	VERPLICHT! 1, 4, 5, 6, 8	Grasland
8 Hoog waterpeil voor weidevogels	1, 2, 4, 5, 6, 7, 39d	Grasland
12b Ecologisch slootschonen		Landschap
14 Stoppelland	39b, 39c	Bouwland
15 Wintervoedselakker	39b, 39c	Bouwland
16 Vogelakker	39b, 39c	Bouwland
19a Kruidenrijke akkerrand	39b, 39c	Bouwland
39a Bodemverbetering grasland (ruige mest)		Grasland
39b-c Bodemverbetering bouwland	14, 15, 16, 19a, 40, 50	Bouwland
39d Bodemverbetering grasland	1, 2, 4, 6, 8, 54, 55a	Grasland
40 Vogelgraan	39b, 39c	Bouwland
50 Vogelvriendelijke eiwitgewassen	39b, 39c, 55b	Bouwland

Om extra op te letten:

- **Pakket 7** (Ruige mest) kan niet zonder cumulatie worden afgesloten.

Opbouw van de beheerpakketten

De pakketten zijn opgebouwd uit de volgende onderdelen:

1. Introductie met doel van beheerpakket
2. Beschrijving van het beheer
   Opgesplitst in beheereisen (o.b.v. beheeractiviteiten uit de koppeltabel), aanvullende beheervoorschriften en adviezen.
3. Pakketvarianten
4. Meldingen

Tarieven genoemd in dit document zijn de bedragen per hectare die, na goedkeuring door RVO, aan de beheerder wordt uitbetaald aan einde van ieder beheerjaar. Eventuele kortingen kunnen hier nog op ingehouden worden.

Disclaimer:

Het document 'Beheerpakketten Agrarisch Natuur- & Landschapsbeheer' is opgesteld onder voorbehoud van wijzigingen. De informatie is samengesteld op basis van de regelingen zoals die bekend waren op het moment van opstellen.

1 Grasland met rustperiode

Introductie

Dit pakket biedt rust aan broedende vogels en opgroeigelegenheid aan kuikens. Een rustperiode is vooral voor weidevogels van belang, maar het beheer biedt ook schuil- en foerageergelegenheid voor insecten en kleine zoogdieren.

Voorweiden is toegestaan. Zeker bij productieve graslanden met weinig nesten is dit zinvol: het voorkomt een te zwaar gewas aan het eind van de rustperiode waarin kuikens zich moeilijk kunnen bewegen. Het voorweiden kan tot begin mei, zodat de vogels daarna rust hebben.

Combineren met hoog waterpeil is een waardevolle optie voor grasland met rustperiode. Hoog waterpeil remt de grasgroei, waardoor de grasmat geschikt is voor weidevogelkuikens. Daarnaast zitten wormen en andere bodemdieren ondieper in de bodem waardoor ze beter beschikbaar zijn voor weidevogels.

Om te voorkomen dat het gras te zwaar wordt, wordt afgeraden om voor de rustperiode te bemesten. Dat voorkomt dat het gras aan het eind van de rustperiode gaat liggen en vervilt. Dat geldt zeker voor bemesting met kunstmest en drijfmest, waaruit de voedingsstoffen snel beschikbaar komen.

Voor kieviten zijn een aantal pakketten met een vroegere rustperiode geschikt (vanaf 15 maart), de rustperiode loopt voor kieviten ook eerder af, uiteraard alleen als er geen opgroeiende kuikens, ook niet van andere soorten, aanwezig zijn.

Weidevogellandschap (https://nl.wikipedia.org/wiki/Weidevogel)

Beheer

Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding [activiteitnummer])

- Er worden in de rustperiode van datum x tot datum y geen landbouwkundige bewerkingen uitgevoerd [1].
- *Pakket l, m en q t/m u*: Voorweiden en daarna rust: Het grasland wordt vanaf 1 maart en vóór de rustperiode niet gemaaid [3].

Aanvullende beheervoorschriften

- In de rustperiode vinden geen bewerkingen plaats, ook geen beweiding.
- Het te voet betreden van het perceel moet zoveel mogelijk worden beperkt. Uitzonderingen kunnen worden gemaakt voor maatregelen in het kader van het ANLb zelf, maar ook deze moeten zoveel mogelijk worden vermeden.
- Grasland met een rustperiode in de vorm van randen is toegestaan in kleinschalige gebieden en in gebieden die gericht zijn op waterdoelen (droge respectievelijk natte dooradering, of waterkwaliteitsdoelen). Deze randen moeten minimaal 6 meter breed zijn.

- Pakketten met vroegere rustperiode zijn vooral voor kieviten geschikt, bij andere soorten wordt een langere rust aangehouden.

Adviezen

- Het advies is om de voorjaarsbemesting achterwege te laten en na de rustperiode te bemesten. Dit voorkomt een veel te zware snede na de rustperiode. Weidevogelkuikens kunnen zich moeilijk voortbewegen door een zwaar gewas.
- Dit pakket kan worden gecombineerd met Ruige mest en met Hoog waterpeil.

Pakketvarianten:		**Tarief/hectare:**
1a	rust van 1 april tot 1 juni	€ 600,00
1b	rust van 1 april tot 8 juni	€ 800,00
1c	rust van 1 april tot 15 juni	€ 1.000,00
1d	rust van 1 april tot 22 juni	€ 1.200,00
1e	rust van 1 april tot 1 juli *	€ 1.500,00
1f	rust van 1 april tot 8 juli *	€ 1.600,00
1g	rust van 1 april tot 15 juli *	€ 1.700,00
1l	voorweiden tot 1 mei, daarna rust tot 15 juni	€ 400,00
1m	voorweiden tot 8 mei, daarna tot 22 juni	€ 400,00
1q	voorweiden tot 1 mei, daarna rust tot 1 juni	€ 350,00
1r	voorweiden tot 8 mei, daarna rust tot 8 juni	€ 350,00
1s	voorweiden tot 1 mei, daarna rust tot 8 juni	€ 375,00
1t	voorweiden tot 8 mei, daarna rust tot 15 juni	€ 375,00
1u	voorweiden tot 15 mei, daarna rust tot 15 juni	€ 350,00

* Dit betreft een last-minute-pakket. Dit pakket kan uitsluitend worden afgesloten als verlenging op pakketvariant a t/m d én op advies van uw mozaïekregisseur bij aanwezigheid van weidevogelnesten of -jongen op de beheereenheid.

3 Plasdras voor weidevogels

Introductie

Plasdras is een aantrekkelijk biotoop voor weidevogels om te rusten en te foerageren. Wormen en emelten komen bij een hoge grondwaterstand dichter naar het maaiveld en zijn daardoor beter bereikbaar voor weidevogels. Plasdrassen kunnen als greppel-plasdras worden ingezet. Greppel-plasdras is een kleinschalige variant van plasdras en wordt ingezet langs slootjes en greppels die van oudsher op het perceel aanwezig zijn. De greppel-plasdras is ook mogelijk via dit beheerpakket.

Niet het diepe water, maar juist het 'drassige' deel van een plasdras is het meest waardevol voor weidevogels. Praktisch vertaald hoeft u op een goed plasdrasperceel niet noodzakelijkerwijs laarzen aan om droge voeten te houden, maar heeft u wel per definitie natte sokken als u er op schoenen doorheen zou lopen. De oppervlakte voor dit pakket is het deel dat in de beheerperiode continu drassig is.

Het is noodzakelijk dat grenzend aan het plas-drasperceel ook kruidenrijk grasland aanwezig is, of grasland met een rustperiode. Dit voorkomt het ontstaan van een 'ecologische val' waarbij de plasdrassen weidevogels uit de omgeving aantrekken, maar waar de nesten vervolgens niet uit kunnen komen of de kuikens niet groot worden, door gebrek aan voedsel (kruidenrijk grasland) of schuilmogelijkheden (rustperiode) in de directe omgeving. In plaats van een verbetering van de biodiversiteit, zorgt het beheer dan onbedoeld voor een achteruitgang.

Het pakket met startdatum 15 februari heeft als voordeel dat de plasdras aanwezig is bij de start van het weidevogelseizoen, het pakket met startdatum 1 maart biedt een langere tijd voor de ontwikkeling van de bodemfauna. De plasdrassen in de periode mei-augustus hebben een functie als opvethabitat voor de vogels. De plasdras in november-december is bedoeld voor overwinterende soorten zoals de Kleine zwaan.

Plas dras in Krimpenerwaard (foto https://www.hetkontakt.nl/regio/krimpenerwaard/191048/steeds-meer-plasdraspompen-in-krimpenerwaard)

Beheer

Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding [activiteitnummer])

- Het land is geïnundeerd (volledig drassig). De inundatieperiode loopt van datum x tot datum y [4] (zie pakketvarianten).

Aanvullende beheervoorschriften

- Plasdrassen kunnen op een heel perceel of deel van het perceel liggen. Plasdras zetten van het land rondom greppels of langs slootkanten is ook mogelijk.
- De plasdras wordt gecreëerd met pompen, dammetjes, afsluiten greppels of andere maatregelen.
- Het plasdraspakket heeft betrekking op het drassige deel van een perceel. Dat deel moet in zijn geheel drassig zijn.

- Om plasdras tot productieve (landbouw)grond te laten behoren is minstens één keer per jaar een maaibeurt nodig. Eventueel kan het helpen om de kale, slikkige grond in te zaaien.
- Om de plasdras niet te omgeven met een te zwaar gewas, moet het hele perceel vooraf niet worden bemest, gesleept of gebloot.
- Pakket Z.06.3i t/m l: In de periode tussen 1 mei en 1 augustus wordt een plasdrasperiode gerealiseerd van ten minste a weken (zie beschreven onder pakketvarianten).
- Pakket Z.06.3i t/m l: Bij het afsluiten van het pakket wordt de begindatum van de inundatie in de overeenkomst tussen deelnemer en collectief duidelijk vermeld.

Adviezen

- Om te voorkomen dat de plasdras een ecologische val wordt, is het belangrijk om rondom de plasdras rust en dekking aanwezig is, bij voorkeur met kruidenrijk grasland of eventueel grasland met uitgestelde maaidatum, maar dat gewas moet niet te zwaar worden.
- Om te voorkomen dat de plasdras omgeven wordt door een te zwaar gewas, is het advies om ook na afloop terughoudend te zijn met bemesting en het perceel kort de winter in te laten gaan.

Pakketvarianten:		**Tarief/hectare:**
3c	Plasdras 15 februari tot 15 juni	€ 3.300,00
Z.06.3i	Plasdras in de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 3 weken	€ 975,00
Z.06.3j	Plasdras in de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 4 weken	€ 1.300,00
Z.06.3k	Plasdras in de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 6 weken	€ 1.950,00
Z.06.3l	Plasdras in de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 8 weken	€ 2.575,00
3p	Plasdras 1 maart tot 1 juli	€ 3.300,00

Meldingen

Pakketvarianten Z.06.*3i t/m Z.06.3l* moeten maximaal 7 kalenderdagen na de ingangsdatum gemeld worden bij het collectief via het digitaal meldingsformulier op www.waadrane.frl.

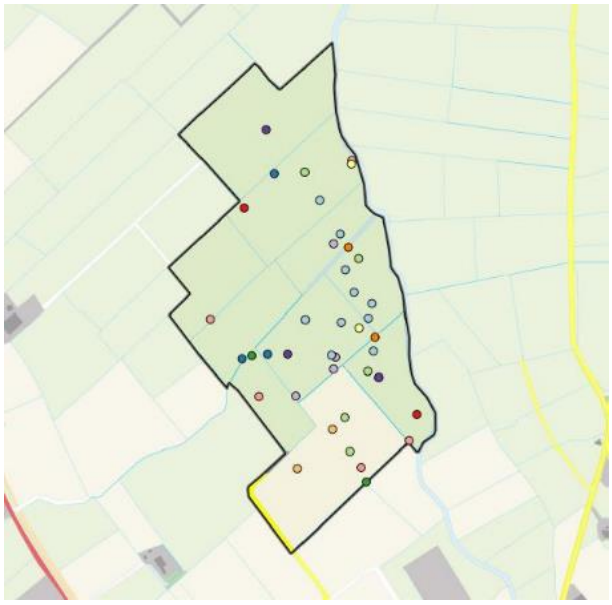
4 Legselbeheer op grasland

Introductie

Dit pakket helpt boeren bij de bescherming van nesten en kuikens op grasland. Doordat bekend is waar nesten en kuikens aanwezig zijn, kunnen werkzaamheden daarop worden afgestemd. Hiervoor is het contact met veldmedewerkers en vrijwilligers is erg belangrijk. Zij brengen de nesten in en kuikens in kaart. Nesten worden geregistreerd, het liefst digitaal. Monitoring vindt idealiter zoveel mogelijk vanaf de rand van het perceel plaats. In overleg met het collectief wordt besproken óf en wanneer het perceel wordt gemaaid of beweid.

Bij aanwezigheid van nesten op grasland worden nestbeschermers geplaatst bij beweiding en bij maaien wordt een deel van het perceel niet gemaaid, zodat de kuikens daar veilig kunnen opgroeien. Op dit deel kan legselbeheer plus aansluitend een periode van rust worden afgesloten.

Sommige vogels, met name de wulp, zijn solitaire broeders die niet in clusters broeden zoals kievit en grutto vaak doen. Om de kans op predatie te verkleinen is het soms gewenst deze nesten individueel uit te rasteren. Dit raster staat gedurende een korte periode van 2 weken of langer. Het tijdstip van plaatsen is flexibel, afgestemd op de broedperiode van de desbetreffende soort.

Kaart met territoria van vogeltelling (fragment) (Bron https://www.waadrane.frl/nieuws/cursus-broedvogels-tellen-succesvol-afgerond/)

Beheer

Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding [activiteitnummer])

- Er wordt aantoonbaar gezocht naar nesten. Gevonden nesten zijn geregistreerd (bijvoorbeeld op stalkaart of via geo-informatie). Voor specifieke soorten kan nestgelegenheid worden geplaatst [5].
- *Pakket a:* Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen, tenminste via enclaves van minimaal 50 m^2 of via het plaatsen van nestbeschermers [5].
- *Pakket d-f:* Kuikenvelden na legselbeheer: Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen op een deel van het perceel (tenminste via enclaves van minimaal 50 m^2) via een rustperiode van datum x tot y waarbij de vrijwaring tenminste 14 kalenderdagen duurt [5] (zie pakketvarianten).

Aanvullende beheervoorschriften

- Nesten moeten worden geregistreerd en je moet ook aan kunnen tonen dat er naar nesten gezocht is, ook als er geen nesten zijn. Het liefst zien we dat nesten digitaal worden geregistreerd, bijvoorbeeld in de Boerenlandvogelmonitor, BFVW, Avimap, met een registratie die up to date is. Eventueel registeren via stalkaarten. Via deze registratiemiddelen wordt bijgehouden dat er gezocht is.
- *Pakket a:* De beheereenheid wordt tijdens het broedseizoen één of meerdere malen gecontroleerd op aanwezige legsels. Monitoring van nesten en kuikens zoveel mogelijk zonder betreding van het veld uitvoeren (bijvoorbeeld vanaf de rand van het perceel of met drones).
- *Pakket a:* Een nestenclave heeft een doorsnede van minimaal 8 meter (straal van minimaal 4 m), wanneer de enclave de vorm van een cirkel heeft.
- Pakket a.6.01: 5% van de totale oppervlakte per beheereenheid legselbeheer op grasland wordt niet voor 15 juni gemaaid. De locatie van deze kuikenvelden op de beheereenheid wordt door de deelnemer zelf bepaald op de meest gunstige plaats(en) voor de weidevogels. De oppervlakte kuikenveld mag over meerdere locaties of randen verdeeld worden.
- Pakket a.6.01: In overleg met de mozaïekregisseur kan worden afgesproken dat de kuikenvelden eerder, maar niet voor 1 juni, worden gemaaid bij gelijkblijvende vergoeding.
- De pakketten met kuikenvelden *(d t/m f*) volgen op pakket *4a*. Dus dit pakket start met pakketvariant *4a*, waar nodig wordt het deel met de kuikenvelden omgezet naar *4d t/m 4f*.
- *Pakket d t/m f:* In de rustperiode zijn bewerkingen en beweiding niet toegestaan
- *Pakket d t/m f:* Kuikenvelden in de vorm van stroken zijn ten minste 6 meter breed.

Adviezen

- Het maaiprotocol zoals opgesteld door collectief Veluwe kan gebruikt worden om deelnemers te instrueren over het maaien.

Pakketvarianten:		**Tarief/hectare:**
4a	Legselbeheer op grasland * - basistarief	€ 125,00
4a.6.01	Legselbeheer op grasland met melding 5% kuikenvelden - toeslag	€ 125,00
4d	Legselbeheer op grasland plus 2 weken rust, in de periode van 1 mei - 1 augustus**	€ 400,00
4e	Legselbeheer op grasland plus 3 weken rust, in de periode van 1 mei - 1 augustus**	€ 500,00
4f	Legselbeheer op grasland plus 4 weken rust, in de periode van 1 mei - 1 augustus**	€ 600,00

* uitsluitend uitbetaling van tarief bij aanwezigheid van nesten en/of jongen

** alleen af te sluiten in overleg met uw mozaïekregisseur, de mozaïekregisseur meldt de wijziging binnen 3 kalenderdagen na start rustperiode bij het collectief

Meldingen

Melding legselbeheer met melding 5% kuikenvelden (4a.6.01): deelnemer rekent zelf op basis van de oppervlakte legselbeheer uit hoeveel oppervlakte kuikenvelden blijven staan. Deelnemer doet binnen 7 dagen na het maaien een melding van de oppervlakte kuikenvelden via het (digitaal) meldingsformulier op www.waadrane.frl. Voor elke 500 m2 (5%/ha) kuikenvelden wordt het tarief legselbeheer van 1 ha verhoogd van € 125 (basistarief legselbeheer) naar € 250 (basistarief en toeslag na melding) per ha.

Z.06.4 legselbeheer op grasland plus rust, na 2e snede

In dit beheerpakket is extra ruimte voor maatwerk als er nog nesten of jonge weidevogels aanwezig zijn tijdens het maaien van de **tweede snede**. Het doel is om flexibel te kunnen handelen bij actuele veldsituaties, zodat nesten en kuikens beter worden beschermd zonder het agrarisch gebruik onnodig te beperken.

1. Nesten
   Ligt er in een perceel met tweede snede nog één of meer nesten van weidevogels, dan kan het maaien worden uitgesteld. Tijdens deze rustperiode vinden geen landbouwkundige werkzaamheden plaats. Het uitstel duurt minimaal één week en maximaal vier weken. Omdat de kwaliteit van het gras afneemt, ligt het tarief lager dan bij uitstel in de eerste snede (pakket 4d, 4e of 4f).
   Voorwaarde: de nesten staan geregistreerd in het BFVW-systeem. Waar mogelijk wordt slechts een deel van het perceel uitgesteld om variatie in grashoogte te behouden.
2. Jonge weidevogelkuikens
   Jonge kuikens verplaatsen zich vaak tussen percelen. Voorafgaand aan het maaien kan met een drone worden gekeken of er nog kuikens aanwezig zijn. Daarna kan direct worden gemaaid. Alleen als er geen andere schuilmogelijkheden in de buurt zijn, kan een deel van het perceel tijdelijk worden uitgesteld, vergelijkbaar met de werkwijze bij nesten.

Beheer
Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding [activiteitnummer])

- *Pakket a-d:* Kuikenvelden na legselbeheer: Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen op een deel van het perceel (tenminste via enclaves van minimaal 50 m^2) via een rustperiode van datum x tot y (zie pakketvarianten).

Aanvullende beheervoorschriften
De pakketten met kuikenvelden (a t/m d) volgen op pakket 4a Legselbeheer. Dit pakket start dus met pakketvariant 4a Legselbeheer.
Pakket a t/m d: In de rustperiode zijn bewerkingen en beweiding niet toegestaan.

Pakketvarianten:		**Tarief/hectare:**
Z06.4a	Legselbeheer op grasland plus 1 week rust, in de periode van 1 mei - 1 augustus*	€ 150,00
Z06.4b	Legselbeheer op grasland plus 2 weken rust, in de periode van 1 mei - 1 augustus*	€ 225,00
Z06.4c	Legselbeheer op grasland plus 3 weken rust, in de periode van 1 mei - 1 augustus*	€ 300,00
Z06.4d	Legselbeheer op grasland plus 4 weken rust, in de periode van 1 mei - 1 augustus*	€ 375,00

* alleen af te sluiten in overleg met uw mozaïekregisseur, de mozaïekregisseur meldt de wijziging binnen 3 kalenderdagen na start rustperiode bij het collectief

5 Kruidenrijk grasland

Introductie

Kruidenrijk grasland is erg belangrijk voor diverse doelsoorten. De graslanden dragen bij aan de kwaliteit van weidevogelmozaïeken, aan een gevarieerde dooradering, maar ook als meerjarig habitat in akkerclusters zijn ze waardevol. De bloeiende kruiden trekken insecten aan, wat weer de voedselbeschikbaarheid verhoogt voor vogels. Door de late maaidatum zijn kruidenrijke graslandpercelen een geschikt toevluchtsoord voor dieren, in het geval dat omliggend grasland wordt gemaaid of akkers geoogst. Bemesting van kruidenrijk grasland mag buiten de rustperiode, maar om te voorkomen dat er te zwaar gewas komt te staan wordt alleen bemesting met ruige mest aangeraden. Een te zwaar gewas gaat liggen en is niet meer geschikt voor kuikens. Als voedergewas heeft een te zwaar gewas een slechte kwaliteit.

Op kruidenrijke graslanden komen de kruiden van nature in grotere aantallen voor en zijn verspreid over het hele perceel. De zode is open en divers van structuur door de vele kruiden met veel bloeistengels en weinig blad. Dit heeft ook als voordeel dat kuikens zich goed kunnen voortbewegen in het grasland.

Kruidenrijk grasland (foto BoerenNatuur)

Beheer

Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding [activiteitnummer])

- Geen gebruik van chemische onkruidbestrijding op min 90 % van de oppervlakte. [7].
- Minimaal a verschillende indicatorsoorten uit lijst b (Lijsten-indicatorsoorten-2023) ten behoeve van specifiek doel zijn in transect aanwezig in de periode 1 april tot 1 oktober [19]. (zie pakketvarianten).
- *Pakket a t/m e*: Er worden in de rustperiode van datum x tot datum y geen landbouwkundige bewerkingen uitgevoerd [1] (zie pakketvarianten).

Aanvullende beheervoorschriften

Soortenrijkdom

- Het grasland mag niet worden gescheurd en/of gefreesd.
- Het streven is dat kruidenrijk grasland via natuurlijke processen kruidenrijk is. Bij gebrek aan soorten in de zaadbank of in de omgeving kan pleksgewijs worden ingezaaid met een autochtoon, streekeigen mengsel of met soortenrijke hooi zaden worden aangevuld. Dit is alleen een optie als de productiviteit gematigd is (rond 5-7 ton droge stof/hectare).

Beweiding en maaien

- Buiten de rustperiode wordt het gewas jaarlijks gemaaid en maaisel afgevoerd. Dit stimuleert de groei van bloeiende kruiden. Een tweede en/of derde keer maaien en afvoeren is toegestaan.

- Iedere maaibeurt een kruidenrijk deel (10% of meer) laten staan. Dit is gunstig voor zaadzetting van bloeiende kruiden en voor insecten. [*Let op uiteindelijk moet elk deel van het perceel eens in de 2 jaar vóór 1 oktober gemaaid worden in verband met de status landbouwgrond.*]
- Bewerkingen, waaronder beweiding, zijn in de rustperiode niet toegestaan, daarbuiten wel. Bij voorweiden mag je niet bloten.

Bemesting

- *Pakket a t/m e*: Uitsluitend bemesting met vaste mest is toegestaan buiten de rustperiode. Dit pakket kan cumuleren met het pakket Ruige mest, ongeveer 5-10 ton per ha. Bij voorkeur bemesten na de rustperiode, om een te zwaar gewas te voorkomen.

Overige

- In het geval dat er ecologisch slootschonen plaatsvindt naast kruidenrijk grasland, mag de bagger niet op het kruidenrijk grasland gedeponeerd worden en moet het maaisel binnen paar dagen verwijderd worden. De bagger uit aangrenzende sloot moet dan op andere zijde worden gespoten. Is dat niet mogelijk, dan kan de combinatie kruidenrijk grasland en baggeren/ecologisch slootschonen niet.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemonkruiden zoals akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel, op maximaal 10% van de beheereenheid.

Adviezen

- De beheereis van de aanwezigheid van indicatorsoorten [19] is bedoeld als indicator voor beperkt (of niet) bemesten van kruidenrijk grasland. Dit wordt door de NVWA gecontroleerd. De kwaliteit van het kruidenrijk grasland wordt niet bepaald door [19] maar kan bepaald worden door gebruik te maken van de verschillende ontwikkelingsstadia voor kruidenrijk grasland. Bij kruidenrijk grasland past dan een soortenrijkdom van 15-20 soorten grassen en kruiden per 25 m^2 (Schippers, 2014).
- Een kruidenrijk grasland dat te zwaar wordt, kan ook een jaar gewisseld worden met, bijvoorbeeld, extensief weiden, zodat het mozaïek meer variatie krijgt. Let er wel op dat het klopt met SCAN-ICT en het contract met de deelnemer.

Pakketvarianten:		**Tarief/hectare:**
5a	Kruidenrijk grasland, rust 1 april tot 15 juni, 4 indicatorsoorten	€ 1.700,00
5b	Kruidenrijk grasland, rust 1 april tot 22 juni, 4 indicatorsoorten	€ 1.950,00
5c	Kruidenrijk grasland rust 1 april tot 1 juli, 4 indicatorsoorten *	€ 2.050,00
5d	Kruidenrijk grasland rust 1 april tot 8 juli, 4 indicatorsoorten *	€ 2.150,00
5e	Kruidenrijk grasland rust 1 april tot 15 juli, 4 indicatorsoorten *	€ 2.250,00

* Dit betreft een last-minute-pakket. Dit pakket kan uitsluitend worden afgesloten als verlenging op pakketvariant a en b én op advies van uw mozaïekregisseur bij aanwezigheid van weidevogelnesten of -jongen op de beheereenheid.

5h Kruidenrijke graslandrand

Meerjarige kruidenrijke graslandrand langs een watervoerende sloot. Op kruidenrijke graslandranden komen de kruiden van nature in grotere aantallen voor en zijn duidelijk zichtbaar in de rand. De zode is open en divers van structuur door de vele kruiden met veel bloeistengels en weinig blad. Door het niet toepassen van bemesting en gewasbeschermingsmiddelen op de graslandrand dient deze als bufferstrook tegen afspoeling van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen.

Beheer

Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding [activiteitnummer])

- Geen gebruik van chemische onkruidbestrijding op min 90 % van de oppervlakte. [7].
- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit lijst b ten behoeve van specifiek doel zijn in transect aanwezig in de periode 1 april tot 1 oktober [19a].
- *Pakket h.06.05 t/m h.06.08:* Er worden in de rustperiode van 1 april tot 15 juni geen landbouwkundige bewerkingen uitgevoerd [1] (zie pakketvarianten).

Aanvullende beheervoorschriften

- De beheereenheid is vanaf de insteek van de watergang (=talud) 4 of 5 meter breed, waarvan 1 of 3 meter verplichte bufferstrook is.

Soortenrijkdom

- Het grasland mag niet worden gescheurd en/of gefreesd.
- Het streven is dat kruidenrijk grasland via natuurlijke processen kruidenrijk is. Bij gebrek aan soorten in de zaadbank of in de omgeving kan pleksgewijs worden ingezaaid met een autochtoon, streekeigen mengsel of met soortenrijk hooi zaden worden aangevoerd. Dit is alleen een optie als de productiviteit gematigd is (rond 5-7 ton droge stof/hectare).

Beweiding en maaien

- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en maaisel afgevoerd. Dit stimuleert de groei van bloeiende kruiden. Een tweede en/of derde keer maaien en afvoeren is toegestaan.
- Beweiding van de beheereenheid is toegestaan
- Klepelen in de beheereenheid of het talud is niet toegestaan, uitzondering hierop is het klepelen in het talud achter de draad als dit noodzakelijk is voor het verwijderen en kort houden van boom- en struikopslag.

Bemesting

- Bemesting is niet toegestaan bij kruidenrijk graslandranden.
- Er wordt geen bagger opgebracht

Overige

- In het geval dat er ecologisch slootschonen plaatsvindt naast kruidenrijk grasland, mag de bagger niet op het kruidenrijk grasland gedeponeerd worden en moet het maaisel binnen paar dagen verwijderd worden. De bagger uit aangrenzende sloot moet dan op andere zijde worden gespoten. Is dat niet mogelijk, dan kan de combinatie kruidenrijk grasland en baggeren/ecologisch slootschonen niet.
- Het slootvuil (hekkelmateriaal) mag worden afgevoerd of worden gedeponeerd en verwerkt d.m.v. bv. een wallenfrees. Afvoeren of verwerken dient vóór 1 april te gebeuren.
- Verschil bagger en slootvuil:
  Bagger = bodemlaag (slib, zand, organisch materiaal).
  Slootvuil = plantenmateriaal (maaivuil uit sloot en oever).
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemonkruiden zoals akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel, op maximaal 10% van de beheereenheid.

Pakketvarianten:		Tarief/hectare:
A05h.6.01	kruidenrijke graslandrand, 4 indicatorsoorten, zonder maaibeperking, 4 meter breed	€ 1.380,00
A05h.6.02	kruidenrijke graslandrand, 4 indicatorsoorten, zonder maaibeperking, 5 meter breed	€ 1.380,00
A05h.6.05	kruidenrijke graslandrand, 4 indicatorsoorten, met maaibeperking, 4 meter breed	€ 1.620,00
A05h.6.06	kruidenrijke graslandrand, 4 indicatorsoorten, met maaibeperking, 5 meter breed	€ 1.620,00

Pakket 5h is af te sluiten in Categorie Water

6 Extensief beweid grasland

Introductie

Extensief beweid grasland is waardevol voor insecten en insectenetende vogels die voorkomen op wat korter gras en een bepaalde beweidingsdruk kunnen hebben, bijvoorbeeld de kievit. De mestflatten van het vee trekken insecten aan die als voedsel dienen voor volwassen vogels en oudere kuikens.

Dit pakket werkt het best met een veebezetting van 1,5 GVE/ha. Beweiden met 3 GVE/ha is in samenhang binnen het weidevogelmozaïek waardevol. Dit geldt met name als er beweid wordt in plaats van gemaaid in de randzones van een mozaïek. Er wordt gewerkt met een lage veebezetting, zodat er voldoende ruimte voor weidevogels is. Dit pakket past bij een grasproductie van ca. 7 ton droge stof/hectare/jaar. De pakketvarianten onderscheiden zich door de periode van extensief beweiden en de veebezetting.

Beweiding met koeien levert meer variatie in structuur dan beweiding met schapen (Foto https://www.collectiefkrimpenerwaard.nl/images/pdf/6%20pakketkaart%20extensief%20beweid%20grasland.pdf

Beheer

Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding [activiteitnummer])

- Geen gebruik van chemische onkruidbestrijding op min 90 % van de oppervlakte [7].
- Beweiding is verplicht vanaf datum x tot datum y met minimale a en maximale veebezetting b GVE/ha (zie Bijlage 1) [8] (zie pakketvarianten).

Aanvullende beheervoorschriften

- In de periode van extensief beweiden vinden geen bewerkingen plaats, zoals maaien, rollen, slepen, scheuren, frezen, (her)inzaaien, doorzaaien en bemesten.
- In periode van extensief beweiden is het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen niet toegestaan. Buiten die periode is chemische onkruidbestrijding óók niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemonkruiden zoals akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel, op maximaal 10% van de beheereenheid.

Adviezen

- Dit pakket past bij een productie van ca. 7 ton/ha.
- Beweiden met 3 GVE/ha is als alleenstaand beheerpakket weinig effectief, maar in samenhang binnen het weidevogelmozaïek is het waardevol. Met name in de randzones van een mozaïek, wanneer er beweid wordt in plaats van gemaaid, levert het een waardevolle bijdrage aan het mozaïek.

Pakketvarianten		Tarief/hectare:
6a	Beweiding verplicht van 1 mei tot 15 juni, min. 1 en max. 1,5 GVE/ha.	€ 780,00
6c	Beweiding verplicht van 1 mei tot 15 juni, min. 1 GVE/ha - max. 3 GVE/ ha	€ 540,00
6d	Beweiding verplicht van 1 mei tot 1 juli, min. 1 en max. 1,5 GVE/ha	€ 1.010,00
6e	Beweiding verplicht van 15 mei tot 1 juli, min. 1 en max. 1,5 GVE/ha	€ 780,00

GVE tabel

Soort	Leeftijd/categorie	Coëfficiënt
Runderen	jonger dan zes maanden	0,4
	van zes maanden tot en met twee jaar	0,6
	ouder dan twee jaar	1,0
Paardachtigen	jonger dan zes maanden	0,4
	ouder dan zes maanden	1,0
Schapen, geiten en alpaca's		0,15
Varkens	fokzeugen >50 kg	0,5
	andere varkens	0,3
Pluimvee	leghennen	0,014
	ander pluimvee	0,03

Bron: EUR-Lex - 02021R2290-20260129 - EN - EUR-Lex

- In de Europese uitvoeringsverordening (dd. 29-01-2026) staat een tabel met GVE normen.
- Eind 2019 is door provincies als aanvulling op de GVE tabel in de Europese uitvoeringsverordening de volgende normen zijn vastgesteld: Veulen: 0,4 GVE en Alpaca: 0,15 GVE
- In Artikel 30 Uitvoeringsregeling GLB 2023 (versie 20-05-2026 wordt naar GVE normen verwezen die betrekking hebben op regelingen voor zeldzame huisdierrassen, deze zijn níet van toepassing op het ANLb.

Toelichting: *Voor schapen, geiten en alpaca's geldt de genoemde GVE-coëfficiënt ongeacht de leeftijd van het dier; zowel jonge dieren (lammeren/cria's) als volwassen dieren vallen onder deze norm.*

7 Ruige mest

Introductie

Bemesting met ruige mest stimuleert het bodemleven, versterkt de bodemstructuur en de bodemorganische stof. Regenwormen en ander bodemleven is een belangrijke voedselbron is voor boerenlandvogels en zijn ook belangrijk voor de bodemstructuur. Regenwormen breken mest en strooisel af in bodemorganische stof en nutriënten. De grasgroei vertraagd enigszins ten opzichte van het gebruik van drijfmest of kunstmest, waardoor de percelen langer de open structuur houden die ze voor weidevogels geschikt maakt. Ook verwerken sommige weidevogels, met name kieviten, het stro uit de ruige mest in hun nest. De vaste fractie van drijfmest pakt gunstig uit voor weidevogels en daarom past deze vorm ook in dit pakket.

c In pakketten t.b.v. bodemkwaliteit, water en klimaat is bemesting met ruige mest of andere bodemverbeteraars en plantenresten mogelijk via het pakket *Bodemverbetering* (pakket 39).

Ruige mest (foto https://www.livinglabfryslan.frl/ruge-dong-oftewel-ruige-mest/)

Beheer

Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding)

- Vaste mest is opgebracht (vaste mest: dierlijke meststoffen die niet verpompbaar zijn; besluit meststoffen 1Ai; Bijlage i uit Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (Tabel I) rund (10,13), paard (25), schaap (56), dan wel met bodemverbeteraars gericht op bodembiologie uit lijst a. [6].

Aanvullende beheervoorschriften

- De beheereis moet in dit beheerpakket ingevuld worden met ruige stalmest of met de vaste fractie van drijfmest.
- Dit pakket kan alleen in combinatie met een ander beheerpakket worden afgesloten (zie ook cumulatietabel).
- Op de beheereenheid wordt in een kalenderjaar ten minste 5 en maximaal 10 ton ruige stalmest of vaste fractie per hectare uitgereden, dit om te voorkomen dat de grasmat te zwaar voor weidevogelkuikens wordt.
- De ruige stalmest of vaste fractie wordt in één keer opgebracht.
- Als er sprake is van een rustperiode wordt de mest vanaf de dag volgend op de einddatum van de rustperiode van het betreffende agrarische beheerpakket tot de toegestane einddatum volgens de mestwetgeving uitgereden.
- Bij voorkeur wordt er niet vóór de rustperiode uitgereden, omdat dat leidt tot een te zwaar gewas dat slechte voederkwaliteit heeft. Daarnaast bestaat het risico dat het gewas doorschiet, platslaat of vervilt.
- Overleg met het collectief over het beste moment om de mest uit te rijden. Als er ruige mest of vaste fractie is uitgereden, dan moet er niet in dezelfde periode ook drijfmest uitgereden worden.

Pakketvarianten: **Tarief/hectare:**

7a Ruige mest € 175,00

Opmerking

- Als bij controle blijkt dat er een onacceptabele hoeveelheid afval mee is uitgereden kan het collectief een sanctie opleggen

Meldingen

Uitrijden van ruige mest moet per perceel binnen 7 kalenderdagen na het uitrijden worden gemeld via www.mijnboerennatuur.nl.

Tabel: Toegestane meststoffen

Bodemverbeteraar	grasland A06 beheercode 7a
A. Dierlijke mest	
strorijke vaste mest van rundvee	ja*
strorijke vaste mest van schapen	ja*
strorijke vaste mest van paarden	ja*
strorijke vaste mest van geiten	ja
strorijke vaste mest van ezels	ja
strorijke vaste mest van pony's	ja
strorijke vaste mest van herten	ja
vaste mest van rundvee	ja*
vaste mest van schapen	ja*
vaste mest van paarden	ja*
koek na mestscheiding van rundvee	ja*
vaste mest van geiten	ja
vaste mest van ezels	ja
vaste mest van pony's	ja
vaste mest van herten	ja

ja = reeds toegestaan op grond van de beschrijving van de beheeractiviteit in de koppeltabel.*

8 Hoog waterpeil voor weidevogels

Introductie

Door het slootpeil tijdelijk op te zetten ontstaat een plek waar het bodemleven goed beschikbaar is voor weidevogels. Ook vertraagt de grasgroei en wordt de structuur van de grasmat wat opener. Een hoog waterpeil werkt extra goed als het gelegen is naast kruidenrijk grasland, waar de weidevogels kunnen schuilen en als foerageergebied werkt voor de jonge vogels. De periode van hoog waterpeil is afgestemd op het weidevogelseizoen.

Hoog waterpeil in sloot remt de grasgroei in aangrenzend perceel (foto https://www.slim-mevogels.net/kennisnest/alle-items/weidevo-gels/13/beheer-waterpeil/27)

Beheer

Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding [activiteitnummer])

- Waterpeil is x cm hoger dan aangegeven polderpeil. X cm boven zomer- dan wel winterpeil (volgens vergunning) [18] (zie pakketvarianten).

Aanvullende beheervoorschriften

- **Let op:** een vergunning van het waterschap is noodzakelijk om het peil hoger te zetten in de sloten, daarnaast is het een vereiste dat de vergunning ter inzage verstrekt kan worden aan de inspectiedienst. De vergunning moet tenminste bevatten:
    - Locatie van het vergunde deel
    - De periode waarvoor toestemming is verleend
    - De geldigheidduur van de vergunning.
- Het oppervlaktewaterpeil naast de beheereenheid bereikt ná de verhoging een peil t.o.v. het (gemiddelde) maaiveld van 25 centimeter of minder op veengrond en 40 centimeter of minder op kleigrond.
- Het pakket kan niet worden afgesloten in gebieden die volgens het peilbesluit van het waterschap een drooglegging hebben van 70 cm of meer (zomerpeil).

Adviezen

- Dit pakket kan heel goed gecombineerd worden met andere beheerpakketten, zoals Kruidenrijk grasland (5), grasland met rustperiode (1) of legselbeheer op grasland (4).
- Opbrengstderving in het aangrenzende perceel wordt vergoed o.b.v. de periode en het peilverschil. Als richtlijn geldt: periode 15 maart – 15 juni. En het peilverschil: 20, 30 of 40 cm hoger dan peilbesluit omgeving, zie pakketvarianten.
- Voor de bepaling van de door de peilverhoging beïnvloede oppervlakte (= de oppervlakte waarop de beheervergoeding betrekking heeft, de oppervlakte die dus ingetekend moet worden in SCAN-GIS) wordt de volgende methode geadviseerd: vanuit de watergang waarin het peil is opgezet wordt aan weerszijden op de oever vanaf de waterlijn 25 meter het land

in een effect verwacht. De lengte van de watergang x 25 meter op de ene oever, plus lengte watergang x 25 meter op de andere oever = de beïnvloede oppervlakte.

Pakketvarianten:		**Tarief/hectare:**
8d	Het (oppervlakte-)waterpeil naast de beheereenheid wordt met minimaal 20 cm verhoogd t.o.v. het omringend waterpeil, van 15 maart tot 15 juni.	€ 285,00
Z.06.15.a	Het (oppervlakte-)waterpeil naast de beheereenheid wordt met minimaal 20 cm verhoogd t.o.v. het omringend waterpeil, van 15 maart tot 15 juni.	€ 285,00

Z.06.06 Braakstroken op grasland (voor kievit)

Beheer
Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding)
- Toe te passen op grasland met ANLb-beheerpakketnummer 1, 4 of 5
- Er wordt een rustperiode in acht genomen van 1 april tot minimaal 1 juni
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van haarden zoals akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel

Aanvullende beheervoorschriften
- In de rustperiode vinden geen bewerkingen plaats op de braakstroken
- Het oppervlak frezen is toegestaan buiten de rustperiode. Ploegen is niet toegestaan
- Uitsluitend bemesting met vaste mest toegestaan buiten de rustperiode
- Wanneer op de rest van het perceel (buiten de braakstroken om) bewerkingen plaatsvinden worden nestbeschermers geplaatst
- Dit pakket kan alleen in combinatie met het beheerpakket 1, 4 en 5 worden afgesloten

Opmerking
- De braakstrook mag voor en in de rustperiode niet ingezaaid worden
- 1 tot maximaal 3 braakstroken per beheereenheid
- Braakstrook is een toeslag op het ingetekende ANLb-pakket. De oppervlakte van de braakstrook wordt gemeld binnen 7 dagen na aanleg via meldingsformulier op de website. Alleen de oppervlakte van de braakstrook komt in aanmerking voor de toeslag.

Pakketvarianten:		**Tarief/hectare:**
Z.06.06	Braakstrook op grasland – toeslag alleen op oppervlakte braakstrook	€ 500,00

Meldingen
Braakstroken op grasland moet per perceel binnen 7 kalenderdagen na het frezen of eggen van de strook worden gemeld bij het collectief via het meldingsformulier op www.waadrane.frl.

* Mozaïektoeslag leefgebied Open Grasland

Beheer
Bij veel zwaar beheer, met verschillende beheerpakketten per bedrijf, zijn de tarieven niet toereikend om de extra bewerkingskosten te dekken. Hiervoor is er een mozaïektoeslag mogelijk. Doel hiervan is om beheerders die extra inzet tonen ook kostendekkend te belonen.

Beheereisen
Onder zwaar beheer wordt verstaan: beheerpakketten vallend in onderstaande pakketgroepen:
1 Rustperiode:
Grasland met rustperiode
Braakstroken op grasland (voor kievit)
2 Water:
(Greppel) plas-dras (>0,2 ha) Hoog
waterpeil (>1ha)
3 Beweiden:
Grasland met rustperiode en voorweiden Extensief
beweid grasland
4 Kruidenrijk: Krui-
denrijk grasland
Vogelakker in leefgebied Open Grasland

Aanvullende Voorschriften:
- Minimaal 15 % van het totaal afgesloten ANLb-beheer is zwaar beheer om voor mozaïektoeslag in aanmerking te kunnen komen
- De toeslag wordt alleen toegepast op de beheerpakketten in het leefgebied open grasland

Tarief:

% zwaar beheer van totaal ha beheer*	Toeslag per ha zwaar beheer bij 3 pakketgroepen	Toeslag per ha zwaar beheer bij 4 pakketgroepen
>= 15%	€ 175,00	€ 300,00

* Hoog waterpeil telt alleen mee voor toekenning, niet voor uitbetaling
* Toeslag wordt berekend over totaal hectares zwaar beheer

Opmerking
Berekening van de mozaïektoeslag vindt achteraf plaats en wordt tegelijkertijd uitbetaald met de ANLb-beheervergoeding. De berekening van de mozaïektoeslag kunt u terugvinden op het 'berekeningsformulier ANLb' op mijnboerennatuur.nl.

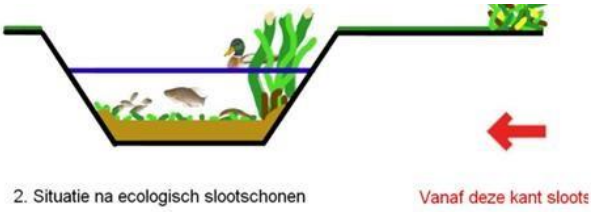
12 Duurzaam slootbeheer

Introductie

Sloten komen in het hele land voor, waaronder veel in gebieden met veen- en zeekleibodems. Afhankelijk van hun breedte, diepte en profiel kunnen deze sloten van belang zijn voor soorten als krabbenscheer, fonteinkruid, zwanenbloem, grote modderkruiper en bittervoorn. Naast de minimumeisen die het waterschap stelt aan het onderhoud van sloten (de Keur) kan zorgvuldig en gefaseerd beheer van de sloot de ecologische waarde ervan versterken.

Ten behoeve van de flora en fauna in de sloot blijft ieder jaar een deel van de vegetatie in de sloot staan, het is dus niet aan te raden om iedere sloot in het gebied volledig te schonen.

Beheer

Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding [activiteitnummer])

- De sloot wordt ecologisch geschoond met een maaikorf of ecoreiniger.
- *Pakket b:* Minimaal 25% tot maximaal 75% van de eenheid of van het leefgebied onder beheer is jaarlijks geschoond dan wel geschoond en gemaaid dan wel gemaaid [23].
- *Pakket b*: Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd [24].

Aanvullende beheervoorschriften

- Uitsluitend af te sluiten in combinatie met beheerpakket 5h of 19a in Categorie Water.
- Uitsluitend af te sluiten voor sloten die beheerder zelf in beheer heeft.
- *Pakket b:* De meest geschikte periode van slootschonen is 1 september – 1 november.
- *Pakket b:* Sloten worden gefaseerd geschoond, bij voorkeur volgens een slotenplan. Dat betekent het ene jaar de ene kant, het andere jaar de andere kant. Bij het slootschonen wordt gebruik gemaakt van een maaikorf of een eco-reiniger. Andere slootreinigingsapparatuur kan ook gebruikt worden mits het bodemprofiel, inclusief de wortels van waterplanten in de sloot, niet beschadigd wordt.
- *Pakket b:* Het is van belang dat een deel van de slootvegetatie blijft staan. Dat betekent globaal dat sloten gedurende vier jaar met de korf geschoond worden boven de bodem en vanaf één kant. Een smalle sloot wordt het vijfde jaar dieper geschoond met de korf, inclusief bagger. Een brede sloot kan in het vijfde jaar uitgediept worden met de baggerpomp.
- *Pakket b:* Het slootvuil wordt boven de insteek neergelegd, dit biedt slootdieren de gelegenheid terug te kruipen in de sloot. Na een paar dagen wordt het afgevoerd om te voorkomen dat er andere dieren (insecten, kleine zoogdieren, e.a.) inkruipen en tegen verruiging.

- *Pakket b:* Eventueel wordt het slootmaaisel verwerkt in het naastgelegen perceel d.m.v. de wallenvrees. (Doe dit binnen enkele dagen, anders worden dieren die in het slootvuil zijn gekropen gedood.
- *Pakket b:* Slootvuil niet neerleggen in onbemeste randen, zoals de verplichte bufferstroken langs sloten.
- *Pakket b:* De oever en sloot worden niet bemest, er wordt geen mest gedumpt en er wordt niet gebrand.

Adviezen

- *Pakket b*: Gebruik geen Hemos vanwege de grote zuigkracht waarmee het slootleven wordt opgezogen en op het perceel geblazen.

Pakketvarianten	**Tarief/hectare**
12b Ecologisch slootschonen	€ 2.150,00

Pakket 12b is af te sluiten in Categorie Water

Meldingen

Uitgevoerd beheer (baggeren/schonen/maaien) binnen 7 kalenderdagen na uitvoeringsdatum melden via www.mijnboerennatuur.nl.
Alleen het deel melden dat gebaggerd/geschoond/gemaaid is.

14 Stoppelland

Introductie

Stoppel, met name hoge stoppel, is waardevol voor akkervogels, zeker in combinatie met andere vormen van akkervogelbeheer in de omgeving. Akkervogels vinden hierin dekking én voedsel in de winter. Als stoppel of gewasresten door de winter ongestoord kan blijven liggen is dat heel aantrekkelijk voor zaadeters als veldleeuwerik, patrijs, geelgors en kneu, maar ook voor muizeneters als torenvalk, blauwe kiekendief en uilen. Een graanstoppel die tot en met het volgende groeiseizoen blijft liggen, biedt daar bovenop opgroei en foerageergelegenheid voor akkervogels.

Beheer

Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding [activiteitnummer])

- Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van datum x tot datum y uit gewas a of meerdere gewassen b of gewasresten c [9] (zie pakketvarianten).

Aanvullende beheervoorschriften

- Gedurende de aanwezigheid van de stoppels of gewasresten wordt een rustperiode aangehouden. Bewerkingen in de oppervlakte en bemesting zijn alleen toegestaan in overleg met het collectief.
- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het 'Protocol gebruik herbiciden open akkerland' bij agrarisch natuurbeheer.
- Geen maïsstoppel.

Adviezen

- Om onkruiddruk in dit beheerpakket beheersbaar te houden helpt het om het te rouleren en niet jaar na jaar op hetzelfde perceel in te zetten.
- Spontane kruiden die in de graanstoppel groeien zijn gunstig voor het ecologische doel.

Pakketvarianten:		**Tarief:**
14a	Winterstoppel: graanstoppel als gewasrest van 1 november tot 15 maart van het volgende jaar	€ 800,00
14c	Gewasresten en gewasstoppels als wintervoedsel: oogstresten/stoppels van suikerbieten, aardappelstoppels, vezelhennep, koolzaad, winterwortel, wortelpeterselie, knolselderij, witlof en/of pastinaak zijn beschikbaar van 1 december tot 1 februari.	€ 445,00
14d	Winterstoppel: graanstoppel als gewasrest van 1 november tot 1 februari van het volgende jaar	€ 445,00

Pakket 14 is af te sluiten in Categorie Klimaat

15 Wintervoedselakker

Introductie

Een wintervoedselveldje is een perceel of strook waar granen en andere zaaddragende planten (bijvoorbeeld bladrammenas) niet worden geoogst of ondergeploegd, maar tot ver in de winter blijven staan. Ze vormen in de herfst en winter een rijke voedselbron voor vogels en bieden dekking. Belangrijk is dat er op tijd gezaaid wordt, zodat de planten tot zaadzetting komen. Vogels komen in grote aantallen op deze wintervoedselveldjes af. Niet alleen zaadetende soorten (zoals de patrijs, geelgors, vink, kneu, keep, groenling), maar ook roofvogels (zoals torenvalk, buizerd, blauwe kiekendief, ransuil, velduil) die hier muizen en zangvogels vangen.

Wintervoedselakker (Foto: https://www.brabantslandschap.nl/assets/Uploads/GallerijFotos/_resampled/ScaleWidthWyI4MDAiXQ/Wintervoedselakker-winter.jpg)

Beheer

Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding)

- *Pakket a t/m b*: Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van datum x tot datum y uit zomergraan, wintergraan, bladrammenas, kruiden of een combinatie van deze gewassen [9] (zie pakketvarianten).

Aanvullende beheervoorschriften

- Gedurende de aanwezigheid van het wintervoedsel wordt een rustperiode aangehouden. Bewerkingen zijn alleen toegestaan in overleg met het collectief.
- Bemesting is toegestaan, omdat dit de zaadzetting en daarmee het ecologische functioneren van dit beheerpakket ondersteunt.
- Een wintervoedselakker kan meerdere jaren op één plek liggen, maar planten met zaden zoals granen nemen wel snel af en vergrassing neemt toe, daarom in overleg met het collectief op tijd vernieuwen.
- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk volgens het 'Protocol gebruik herbiciden open akkerland'
- *Pakket a t/m b*: Het hoofdbestanddeel van wintervoedselakkers zijn granen die in de winter en het vroege voorjaar voor dekking en voedsel zorgen. Voedsel bestaat hoofdzakelijk uit graankorrels en zaden. Kruiden worden slechts ingezaaid wanneer die een bijdrage aan het wintervoedsel leveren en het graan niet verdringen, spontaan opgekomen kruiden passen goed in dit pakket.
- Zaaizaad voor de wintervoedselakker wordt door het collectief geleverd.

Adviezen

- Zorg ervoor dat er op tijd gezaaid wordt, zodat het gewas tijdig voldoende bedekking heeft en tot bloei en zaadzetting kan komen. Dus bij start op 15 juli: zaaien tussen medio maart en 30 april en bij start per 1 oktober: zaaien in juni-juli. Maak gebruik van een vals zaaibed tegen ongewenst onkruid.

- Een wintervoedselakker kan in de tijd afgewisseld worden met een groenbemester of vanggewas om zo de onkruiddruk te verminderen. Dit betekent wisseling van beheerpakket of tijdelijk stoppen met het ANLb-beheer op het specifieke perceel. Let er wel op dat het klopt met SCAN-ICT en het contract met de deelnemer.
- Omvang: liever meerdere kleine (max ca 1-1,5 ha) dan enkele grote wintervoedselakkers.
- Ligging: voor zaadetende vogels is opgaande begroeiing en struikgewas langs de wintervoedselakker van meerwaarde, omdat bomen voor beschutting tegen predatie zorgen. Ook in een open gebied heeft een wintervoedselakker meerwaarde.

Pakketvarianten:		**Tarief:**
15a	Wintervoedselakker 15 juli tot 1 maart van het volgende jaar	€ 2.635,00
15b	Wintervoedselakker 1 oktober tot 15 maart van het volgende jaar	€ 2.635,00

16 Vogelakker

Introductie

Een vogelakker is een volveldse, (liefst meerjarige) maatregel die bestaat uit een afwisseling van stroken met een meerjarig eiwitgewas (bij voorkeur luzerne of grasklaver) en stroken ingezaaid met een mengsel van grassen, granen en kruiden (braak met inzaai). Het aandeel luzerne of grasklaver in de vogelakker bedraagt ongeveer 75% van de oppervlakte, het aandeel braak 25%. De stroken met luzerne of grasklaver worden maximaal 3 à 4 keer gemaaid en kunnen worden benut als groenvoer in de veehouderij. Bij het maaibeheer wordt rekening gehouden met de broedcyclus van de veldleeuwerik, daarom is **maaien vóór 1 juni niet toegestaan**. Graan- en braakstroken kunnen fungeren als wintervoedsel voor vogels en worden dus niet geoogst of gemaaid.

Vogelakkers zijn bedoeld voor broedende veldleeuweriken en overwinterende akkervogels worden door Vogelakkers aangetrokken. Om goed te functioneren moeten vogelakkers meerdere jaren op dezelfde plek liggen, zodat de muizenpopulatie zich kan opbouwen. Een vogelakker moet na een paar jaar vernieuwd of verplaatst worden. Voor het laatste jaar kan pakketvariant b gebruikt worden, zodat in het najaar de grond bewerkt kan worden.

Daarnaast zijn vogelakkers een ideale schuilplaats voor zoogdieren zoals hazen en reeën. Daarom wordt, voor het starten met maai-/ landwerkzaamheden, de inzet van een drone geadviseerd tijdens de opgroeiperiode van jongen. De inzet van een drone kan geregeld worden via uw akkervogelteller.

Het doel van de vogelakker is om broed- en opgroeihabitat te creëren voor diverse vogelsoorten. De beheereenheid heeft primair geen productiedoelstelling. De hoogte van de vergoeding is hier ook op gebaseerd.

Vogelakker bij Nes, vogelakkers zijn ontwikkeld door de Werkgroep Grauwe Kiekendief (eigen foto)

Beheer

Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding)

- *Pakket a:* Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 31 december uit één of meerdere van de volgende gewassen: granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver), braak (inzaai of spontane opkomst), bladrammenas, gras [9].
- *Pakket b:* Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 augustus uit één of meerdere van de volgende gewassen: granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver), braak (inzaai of spontane opkomst), bladrammenas, gras [9].

Aanvullende beheervoorschriften

- Vogelakkers liggen bij voorkeur 3-4 jaar op één plek en worden daarna verplaatst, om voldoende kwaliteit in het gewas te houden. In het laatste jaar kan *pakket b* worden gebruikt,

zodat in het najaar het perceel klaar kan worden gemaakt voor een nieuwe teelt of vernieuwing van de vogelakker.
- Het aandeel luzerne of klaver in de vogelakker bedraagt ongeveer 60% van de oppervlakte, het aandeel braak 40%. Ze worden als stroken geteeld.
- De eiwitgewassen en braak met ingezaaide kruiden (braak – inzaai) worden in stroken naast elkaar geteeld. Eventueel kan een deel van de braakstroken hoofdzakelijk uit graan bestaan om als wintervoedsel te dienen.
- De eiwitgewassen worden jaarlijks minimaal 1 en maximaal 3 à 4 keer gemaaid en afgevoerd. **Vóór 1 juni wordt niet gemaaid** om rekening te houden met de broedcyclus van de veldleeuwerik en tussen twee maaibeurten wordt minimaal 45 dagen aangehouden.
- Voor het uitvoeren van werkzaamheden in de beheereenheid wordt contact opgenomen met de akkervogelteller van het cluster waar beheereenheid deel van uit maakt. Na controle, door de akkervogelteller, op aanwezigheid van doelsoorten wordt in overleg met beheerder het verloop van het maairegime besproken.
  Let op: Geen contact met akkervogelteller voor het maaien leidt tot een sanctie in de vorm van een procentuele korting op de beheervergoeding.
- De strook met braak/graan wordt ingezaaid met een meerjarig mengsel, passend bij de regio. Maaien van deze strook is niet nodig, hooguit worden probleemonkruiden pleksgewijs uitgemaaid.
- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk volgens het ‘Protocol gebruik herbiciden open akkerland’ bij agrarisch natuurbeheer
- Voor aanvang van pakket a is het gebruik van glyfosaat niet toegestaan.
- Na afloop van pakket b is het gebruik van glyfosaat tot en met 31 december niet toegestaan.
- Pakket a: De oppervlakte mag **niet** worden bemest
- Pakket a: De vogelakker wordt niet beweid, omdat beweiding te veel kans op verstoring oplevert voor foeragerende, rustende en nestelende vogels.
- Pakket b: Beweiding na 15 augustus is toegestaan, bij voorkeur met schapen.
- Pakket b: Bemesting van de eiwitstroken (klaver/luzerne) is toegestaan vanaf 15 augustus. Bij voorkeur bemesting met ruige stalmest. Bemesting met de sleepslang niet toegestaan.

Adviezen
- Ligging van de vogelakker: in de open ruimte, niet te dicht bij de boerderij of andere bebouwing in verband met verstoring.
- Leg de braakstroken langs de randen van het perceel, aansluitend op de sloot. Zo ontstaat er een natuurlijke overgang van water naar land, waar veel diersoorten van profiteren
- Niet klepelen van de sloottaluds in het broedseizoen, van 1 maart tot eind juli (i.v.m. aanwezigheid kleine zangvogels)
- Maai de stroken met eiwitgewas niet allemaal tegelijk. Breng hier variatie in aan zodat er groeitrappen ontstaan met variatie in gewashoogte en bloeistadia
- Voor nog meer variatie kan men ook een strookje eiwitgewas langs braakstrook laten staan tijdens het maaien of een strookje van de braakstrook mee maaien. Zo ontstaat meer variatie, wat gunstig is voor de insecten.

De aanwezigheid van insecten in de vogelakker hangt nauw samen met de bloeitijd van de ingezaaide mengsels. Is er dus sprake van een eenzijdig samengestelde vogelakker, dan komen er weliswaar veel insecten voor, maar slechts gedurende een korte periode. Hoe gevarieerder het mengsel is en hoe meer gespreid, des te groter is het insectenvolk. Bovendien: als akkerranden enkele jaren met rust

gelaten worden, gaan ze meer en meer een functie vervullen in het voortplantingsproces van insecten.

Criteria voor de in te zaaien zaadmengsels:
- Langdurige aanwezigheid van bloeiende planten
- Veelzijdige samenstelling
- Structuurverschillen (hoog, laag, dicht, open)
- Minimale bewerking (begunstigt voortplanting)

Criteria vogelakker
1. Maximaal 60% eiwitgewas en 40% braak, braak inzaaien met gevarieerd zaaimengsel (zie criteria hierboven).
2. Eiwitgewas en braak worden in stroken naast elkaar gelegd en ook strooksgewijs beheerd.

Pakketvarianten:		**Tarief:**
16a	Vogelakker, meerjarig	€ 3.750,00
16b	Vogelakker, meerjarig – laatste jaar	€ 3.750,00

Pakket 16 is af te sluiten in Categorie Water, betreft een bouwlandperceel en ligt **niet** in Leefgebied Open Grasland.
Bij het afsluiten van beheer in categorie Water heeft randenbeheer de hoogste prioriteit. Het afsluiten van pakket 16 is afhankelijk van het beschikbare budget, na invulling van randenbeheer. Het collectief beoordeelt uiteindelijk of pakket 16 afgesloten kan worden.

19 Kruidenrijke akkerrand (in leefgebied Open Akkerland)

Introductie

In akkerranden wordt geen gewas geteeld. Ze zijn ingezaaid met een mengsel van grassen, kruiden en granen. Ze worden niet bemest en niet bespoten (uitgezonderd pleksgewijs). Akkerranden brengen het mozaïekpatroon terug in het cultuurlandschap en zijn positief voor akkervogels. Vanwege de geringere bodemverstoring en de grotere bufferwerking boeken brede, meerjarige akkerranden meer natuurresultaat dan smalle, eenjarige randen.

Kruidenrijke akkerrand (foto Gerrit Tuinstra LBF)

Beheer

Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding [activiteitnummer]

- Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 augustus uit een combinatie van granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver), braak (inzaai), een deel van de kruiden mogen worden gemaaid en afgevoerd [9].

Aanvullende beheervoorschriften

- Akkerranden zijn bij voorkeur meerjarig. Het gebruikte zaadmengsel past bij de regio en het doel van de rand en wordt in overleg met het collectief gekozen. Mengsels met inheemse, streekeigen soorten hebben sterke voorkeur.
- De akkerrand is minimaal 6 meter breed.
- Bij maaiwerkzaamheden wordt het maaisel binnen een maand afgevoerd, tenzij in het beheerplan anders is afgesproken.
- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk volgens het Protocol gebruik herbiciden open akkerland bij agrarisch natuurbeheer.
- De rand wordt niet beweid van 1 juni tot 15 augustus.
- Bemesting van de beheereenheid is niet toegestaan, tenzij het gaat om een rand van tenminste 9 meter breed waarin kruiden (eventueel met granen) zijn ingezaaid. In dat geval is een bemesting met vaste mest toegestaan, indien dit passend is binnen het beheerplan.
- Een rand kan langs de rand van een perceel liggen, maar ook dwars over het perceel, bijvoorbeeld voor randen voor functionele agrobiodiversiteit (vaak gericht op plaagonderdrukkende insecten).
- Eenjarige randen en meerjarige randen blijven minstens tot 15 augustus staan, tenzij ze in het najaar vernieuwd worden.
- Bij vernieuwing van een meerjarige rand in het najaar wordt er tussen 15 augustus en 15 oktober gezaaid.
- De rand mag in de periode van 15 augustus tot 15 april geploegd worden, afhankelijk van het beheerplan en bovenstaande punten.
- De rand mag niet gebruikt worden als wendakker*

  ** Wendakker: Uiteinde van een perceel bouwland, waarop met ploeg, eg, zaaimachine e.d. steeds wordt gedraaid.*

Pakketvarianten:		**Tarief:**
19a	Kruidenrijke akkerrand	€ 3.965,00

19a Kruidenrijke akkerranden (in Categorie Water)

Introductie

In akkerranden langs een watervoerende sloot wordt geen gewas geteeld. Ze zijn ingezaaid met een mengsel van grassen,
kruiden en granen. Ze worden niet bemest en niet bespoten (uitgezonderd pleksgewijs). Akkerranden brengen het mozaïekpatroon terug in het cultuurlandschap en zijn positief voor
akkervogels. Vanwege de geringere bodemverstoring en de grotere bufferwerking boeken brede, meerjarige akkerranden meer natuurresultaat dan smalle, eenjarige randen.

Beschrijving

Dit pakket is bedoeld om een rand vegetatie te ontwikkelen die drift en afspoeling van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten voorkomt.
Let op: Hierdoor wijken de aanvullende beheervoorschriften af van beheerpakket
'19a kruidenrijke akkerrand' welke afgesloten wordt in leefgebied Open Akkerland.

Beheer

Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding [activiteitnummer]

- Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 augustus uit een combinatie van de volgende gewassen of teelten: gras, granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver), groene braak of een combinatie van deze. [9]

Aanvullende beheervoorschriften

- De beheereenheid is vanaf de insteek van de watergang (=talud) 3 of 6 meter breed, waarvan 1 of 3 meter verplichte bufferstrook is.
- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Protocol gebruik herbiciden open akkerland bij agrarisch natuurbeheer.
- Rand wordt minimaal 3 groeiseizoenen in stand gehouden, tijdens deze periode wordt de akkerrand niet geploegd en/of opnieuw ingezaaid
  (met uitzondering van pakketten A19a.6.03 en A19a.6.04, die op de plekken die als wendakker zijn gebruikt wél opnieuw mogen worden ingezaaid).
  Eerste beheerjaar: voor 1 juni moet gewas er staan.
  Laatste beheerjaar: gewas blijft staan tot 15 augustus.
- Er wordt een meerjarig kruidenmengsel ingezaaid.
- De oppervlakte mag in het 3e jaar na 15 augustus worden geploegd.
- Daar waar ploegen is toegestaan, mag ook een andere diepe grondbewerking worden toegepast.
- Bemesting van de beheereenheid is niet toegestaan
- Rand wordt in najaar of voorjaar ingezaaid met kruidenmengsel, gewas moet er staan voor 1 juni en wordt minimaal drie groeiseizoenen in stand gehouden.
- Pakket A19a.6.01 en A19a.6.02: De beheereenheid mag **niet** gebruikt worden als wendakker* en **niet** als aan- en afvoerroute voor geoogste producten.
- A19a.6.03 en A19a.6.04: De beheereenheid mag **wel** gebruikt worden als wendakker*, maar **niet** als aan- en afvoerroute voor geoogste producten.
- De randen liggen aan de buitenkant van het perceel, langs een watergang.
- Chemische onkruidbestrijding is toegestaan volgens gewasbeschermingsprotocol ANLb.
- Pleksgewijs maaien van rand t.b.v. onkruidonderdrukking is toegestaan. Maaihoogte minimaal 10 cm. Klepelen is niet toegestaan in de rand.

- Bij maaiwerkzaamheden wordt het maaisel binnen een maand afgevoerd.
- Taluds mogen van **1 maart tot 15 augustus** niet gemaaid of geklepeld worden.
- Het is vanaf 15 augustus toegestaan om door de randen te rijden t.b.v. hekkelen.
- Het slootvuil bij voorkeur niet op de beheereenheid deponeren. Wanneer dit niet mogelijk is wordt het slootvuil voor 1 maart afgevoerd of verwijderd met de wallenfrees.
- Ontstane kale plekken in de randen moeten pleksgewijs opnieuw worden ingezaaid om 90% gewasbedekking voor 1 juni te garanderen.

** Wendakker: Uiteinde van een perceel bouwland, waarop met ploeg, eg, zaaimachine e.d. steeds wordt gedraaid.*

Optioneel: ecologisch slootschonen

- De sloot wordt ecologisch geschoond met een maaikort of ecoreiniger. Hierbij wordt elk jaar 25 tot 75% van de sloot gereinigd. (Minimaal 75% tot maximaal 25% van de vegetatie in de sloot blijft zitten).

Pakketvarianten:		**Tarief/hectare:**
A19a.6.01	kruidenrijke akkerrand, overlap verplichte bufferstrook, niet gebruiken als wendakker, 3 meter breed.	€ 3.900,00
A19a.6.02	kruidenrijke akkerrand, overlap verplichte bufferstrook, niet gebruiken als wendakker, 6 meter breed.	€ 3.900,00
A19a.6.03	kruidenrijke akkerrand, overlap verplichte bufferstrook, wel gebruiken als wendakker, 3 meter breed.	€ 1.025,00
A19a.6.04	kruidenrijke akkerrand, overlap verplichte bufferstrook, wel gebruiken als wendakker, 6 meter breed.	€ 1.025,00

Pakket A19a.6.01 t/m A19a.6.04 is af te sluiten in Categorie Water

39 Bodemverbetering op grasland en bouwland

Introductie

Dit pakket richt zich op verbetering van de bodem van grasland en bouwland door het opbrengen van organische mest, bodemverbeteraars of met plantenresten. De structuur, chemische samenstelling en bodemleven hebben hier baat bij en dit ondersteunt de productiefunctie. Doordat er organische stof wordt toegevoegd aan het perceel, houdt de bodem meer koolstof vast en verbetert de infiltratiecapaciteit van de bodem én kan de bodem het vocht beter vasthouden. Dit pakket past binnen de categorieën Water en Klimaat.

De twee pakketten op grasland onderscheiden zich door het feit dat variant a zich beperkt tot bemesten met ruige stalmest op grasland, daar horen de indicatorsoorten bij. Op variant d mogen naast ruige mest ook andere vaste meststoffen of bodemverbeteraars worden opgebracht, vanwege de ruimere mogelijkheden is de vergoeding voor d een stuk lager.

Onderscheid tussen de twee varianten op bouwland: in variant b worden plantresten en bodemverbeteraars op gebracht waarvoor geen wettelijke verplichting bestaat om onder te werken. In variant c worden ze wel binnen 2 weken ondergewerkt en daar wordt een vergoeding voor gegeven.

Beheer

Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding [activiteitnummer])

- *Pakket a*: Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit lijst b ten behoeve van specifiek doel zijn in transect aanwezig in de periode 1 april tot 1 oktober [19].
- *Pakket a, b en d*: Vaste mest is opgebracht (vaste mest: dierlijke meststoffen die niet verpompbaar zijn; besluit meststoffen 1Ai; Bijlage i uit Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (Tabel I) rund (10,13), paard (25), schaap (56)), dan wel met bodemverbeteraars gericht op bodembiologie uit lijst a [6].
- *Pakket c*: Plantresten (a), lijst a conform 6 (b) en/of andere bodemverbeteraars (c) al dan niet opgebracht, zijn ondergewerkt binnen 2 weken na aanbrengen [30].

Aanvullende beheervoorschriften

- *Pakket a en d*: Deze pakketvarianten kan je toepassen op grasland
- *Pakket b en c*: Deze pakketvarianten kan je toepassen op bouwland
- Volg de wettelijke uitrijperioden.
- Dit pakket kan alleen worden afgesloten binnen de Categorieën Water en Klimaat.
- Volg de lijsten* van toegestane meststoffen en bodemverbeteraars zoals opgenomen in bijlage 4 bij de SVNL.
- *Pakket a*: Bemesting is alleen toegestaan met vaste strorijke mest.
- *Pakket a*: De vaste mest wordt in één keer opgebracht.
- *Pakket a:* Op de oppervlakte wordt ten minste 10 en maximaal 20 ton vaste mest per hectare uitgereden.
- *Pakket b:* Vaste mest wordt direct ondergewerkt (dit is een wettelijke verplichting).
- *Pakket b:* Bodemverbeteraars met dierlijke meststoffen worden direct ondergewerkt (dit is een wettelijke verplichting).
- *Pakket c:* Plantenresten worden in één keer opgebracht en binnen twee weken na opbrengen ondergewerkt.
- *Pakket c:* Enkel bodemverbeteraars zonder dierlijke meststoffen vallen onder dit pakket (bv compost, stro, e.a.)
- *Pakket d:* Vaste mest of bodemverbeteraars voor grasland worden in één keer opgebracht.

Adviezen

- Bodemverbeteraars met dierlijke meststoffen passen niet in variant c, deze moeten verplicht direct na opbrengen worden ondergewerkt volgens de meststoffenwet (kan wel via variant b).
- Plantresten en bodemverbeteraars worden zo veel mogelijk van regionale plantenresten gemaakt. Bijvoorbeeld slootmaaisel of bermmaaisel.
- Deze pakketvarianten kunnen met verschillende eco-activiteiten cumuleren.
- Bokashi wordt momenteel vooral in pilots en experimenten gebruikt. Daarom nog niet duidelijk of die in dit pakket kan worden gebruikt.

Pakketvarianten:		**Tarief:**
39a	Bodemverbetering grasland met enkel ruige stalmest	€1.950,00
39b	Bodemverbetering bouwland met vaste mest of bodemverbeteraars	€ 145,00
39c	Bodemverbetering bouwland met gewasresten, incl. stro & groenbemesters en onderwerken	€ 525,00
39d	Bodemverbetering op grasland met vaste mest of bodemverbeteraars	€ 110,00

Pakket 39a is af te sluiten in Categorie Water
Pakket 39a,39b, 39c en 39d is af te sluiten in Categorie Klimaat

Meldingen
Pakket a, b en d: Uitgevoerd beheer m.b.t. tot uitrijden ruige stalmest of bodemverbeteraars binnen 7 kalenderdagen na het uitrijden worden gemeld via het meldingsformulier op www.mijnboerennatuur.nl.
Pakket c: Uitgevoerd beheer m.b.t. onderwerken gewasresten, bodemverbeteraars binnen 7 kalenderdagen na onderwerken melden via het meldingsformulier op www.mijnboerennatuur.nl.

NB
Om voor beheervergoeding in aanmerking te komen is het doen van een melding verplicht. Geen melding, geen beheervergoeding.

Lijst bodemverbeteraars gericht op bodembiologie voor beheeractiviteit A06 en A30 icm beheercodes (versie februari 2024)

Bodemverbeteraar	grasland A06 beheercode 7a	grasland A06 beheercode 39a	bouwland A06 beheercode 39b	grasland A06 beheercode 39d	bouwland A30 beheercode 39c	Codes uit de regelgeving mest
A. Dierlijke mest						
strorijke vaste mest van rundvee	ja*	ja*	ja*	ja*	nee	mestcode 10 maar wel strorijk
strorijke vaste mest van schapen	ja*	ja*	ja*	ja*	nee	mestcode 56 maar wel strorijk
strorijke vaste mest van paarden	ja*	ja*	ja*	ja*	nee	mestcode 25 maar wel strorijk
strorijke vaste mest van geiten	ja	ja	ja	ja	nee	mestcode 61 maar wel strorijk
strorijke vaste mest van ezels	ja	ja	ja	ja	nee	mestcode 26 maar wel strorijk
strorijke vaste mest van pony's	ja	ja	ja	ja	nee	mestcode 27 maar wel strorijk
strorijke vaste mest van herten	ja	ja	ja	ja	nee	mestcode 95 maar wel strorijk
vaste mest van rundvee	ja*	nee	ja*	ja*	nee	mestcode 10
vaste mest van schapen	ja*	nee	ja*	ja*	nee	mestcode 56
vaste mest van paarden	ja*	nee	ja*	ja*	nee	mestcode 25
koek na mestscheiding van rundvee	ja*	nee	ja*	ja*	nee	mestcode 13
vaste mest van geiten	ja	nee	ja	ja	nee	mestcode 61
vaste mest van ezels	ja	nee	ja	ja	nee	mestcode 26
vaste mest van pony's	ja	nee	ja	ja	nee	mestcode 27
vaste mest van herten	ja	nee	ja	ja	nee	mestcode 95
(gescheiden) champost	nee	nee	ja	ja	nee	mestcode 110, 117
Vermicompost	nee	nee	ja	ja	nee	
B. Overige bodemverbeteraars (niet dierlijk)						
Compost (zoals bedoeld in uitvoeringsbesluit meststoffenwet)	nee	nee	ja	ja	ja	mestcode 111 of 112
Plantresten/gewasresten/hekkelspecie/ bermmaaisel/groenafval/stro/ zeewier (van eigen bedrijf/eigen percelen)	nee	nee	ja	ja	ja*	
Plantresten/gewasresten/hekkelspecie/ bermmaaisel/groenafval/stro/zeewier dat wordt aangevoerd op het bedrijf (zolang het voldoet aan 'vrijstellingsregeling plantenresten')	nee	nee	ja	ja	ja*	
	ja* = reeds toegestaan op grond van de beschijving van de beheeractiviteit in de koppeltabel.					
	ja= toegestaan als bodemverbeteraar voor deze beheercode (zie bijlage 4 SVNL '16)					
	nee = niet toegestaan als bodemverbeteraar voor deze beheercode (zie bijlage 4 SVNL'16)					

40 Vogelgraan

Vogelgraan (Foto Waadrane.nl)

Introductie
In dit beheerpakket wordt graanteelt aangepast aan vogels in het gebied. Dat betekent dan er dunner wordt gezaaid en dat grondbewerking en gebruik van chemie wordt beperkt. Een combinatie met stoppel zorgt vervolgens voor dekking gedurende het hele jaar. Het gewas wordt wel geoogst.

Beheer
Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding [activiteitnummer])

- *Pakket a*: Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 december uit boekweit en/of graan (geen maïs) of gezaaide kruiden of gewasrest boekweit of graanstoppel (geen maïs), of een combinatie van deze [9].
- *Pakket b*: Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 juli uit boekweit en/of graan (geen maïs) of gezaaide kruiden, of een combinatie van deze [9].

Aanvullende beheervoorschriften

- Inzaaihoeveelheid van maximaal 190 zaden per m^2
  (ca. 75 kg zomertarwe en zomergerst/ha, ca. 65 kg haver/ha of ca. 55 kg boekweit/ha), het collectief levert in het geval van de granen een mengsel van klaproos en korenbloem. Dit dient door het zaaizaad gemengd te worden.
- Inzaai op rijen met een afstand van minimaal 19 cm.
- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk volgens het Protocol gebruik herbiciden open akkerland bij agrarisch natuurbeheer.
- Mechanische onkruidbestrijding is niet toegestaan na inzaaien.
- Gebruik van insecticiden en fungiciden is niet toegestaan.
- Gebruik van sleepslang bij het uitrijden van drijfmest is niet toegestaan.
- Beheereenheid mag niet worden beweid.
- Klaveronderzaai met niet groeikrachtige klavers zoals witte klaver, hopperrupsklaver etc. is toegestaan. Geen Alexandrijnse of Perzische klavers.
- *Pakket a*: de graanstoppel blijft tot 15 maart in jaar x+1 staan.
- *Pakket b*: Voorafgaand aan dit pakket kan pakket 14 Stoppelland of variant a van Vogelgraan afgesloten worden; in dat geval wordt er geen kerende grondbewerking uitgevoerd en is er voor 15 maart geen herbicide ingezet.
- Begin- /einddatum van pakketvarianten:
  - *Pakket a*: Na de oogst blijft de stoppel tot 15 maart van het jaar erna in stand.
  - *Pakket a*: Kan meerdere jaren achtereen op één perceel liggen.
  - *Pakket b*: In de **eenjarige variant** mag na 1 september een kerende grondbewerking worden uitgevoerd.

Adviezen

- Om onkruidproblemen te voorkomen helpt het om het beheerpakket te rouleren, zodat de grond goed bewerkt kan worden. Let er wel op dat het klopt met SCAN-ICT en het contract met de deelnemer.

Pakketvarianten

40a	Vogelgraan met stoppel	€ 2.515,00
40b	Vogelgraan	€ 855,00

50 Vogelvriendelijke eiwitgewassen

Introductie

Eiwitgewassen hebben meerwaarde voor akkervogels. Eiwitgewassen die pas gemaaid zijn, hebben een grote aantrekkingskracht op veldleeuweriken. Bij een regulier maairegime is de rustperiode te kort voor veldleeuweriken om de jongen groot te brengen, waardoor reguliere teelt een ecologische val is. Door een aangepast maairegime aan te houden, zijn deze eiwitgewassen wel geschikt als broedhabitat voor veldleeuweriken en kwartelkoning. Om te broeden wordt de eerste maaibeurt in luzerne uitgesteld tot minimaal 1 juni. In juni-juli wordt een periode van minimaal 7 weken rust aangehouden tussen de eerste en tweede maaibeurt in. Voor percelen waar ook kwartelkoningen gedurende de rui blijven, wordt 10 weken rust aangehouden tussen de eerste en de tweede maaibeurt.

Een aantal eiwitgewassen zijn vanwege de structuur en het feit dat ze tot bloei komen aantrekkelijk voor akkervogels, zeker in combinatie met akkerranden en andere permanente akkerhabitats. In dit beheerpakket is daarom de teelt van veldbonen en erwten opgenomen. De data waartussen het gewas aanwezig moet zijn, zijn afgestemd op de teelt van deze gewassen.

(foto's: Gerrit Tuinstra, Landschapsbeheer Friesland)

Beheer

Beheereisen (beheeractiviteiten in Koppeltabel = basis voor de vergoeding [activiteitnummer])

- *Pakket a en b*: Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 augustus uit Luzerne [9].
- *Pakket c*: Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 juli uit erwten of wintervveldbonen [9].
- *Pakket d:* Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 augustus uit zomerveldbonen [9].

Aanvullende beheervoorschriften

- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk volgens het 'Protocol gebruik herbiciden open akkerland' bij agrarisch natuurbeheer.
- *Pakket a en b*: De periode dat luzerne er staat is het minimum, dit biedt gelegenheid voor inzaaien en om eventueel na het laatste jaar het gewas te vernieuwen.
- *Pakket a en b*: Er wordt voor het maaien gecontroleerd op nesten of aanwezigheid van ruiende kwartelkoningen.
- *Pakket a en b*: Maairegime: eerste maaibeurt vanaf 1 juni, tweede maaibeurt na de rustperiode.
- *Pakket a*: Voor broedhabitat ná de eerste snede wordt minimaal 7 weken rust tot de tweede maaibeurt gehouden.

- *Pakket b*: Ná de eerste snede minimaal 10 weken rust tot de tweede maaibeurt voor een lange broedperiode én ruihabitat (kwartelkoning).
- Pakket a en b: Direct na de eerste snede eventueel bemesten met vaste mest.
- Pakket c en d: Mengteelt is niet toegestaan.

Pakketvarianten

50a	Luzerne met aangepast maairegime (broedhabitat): 7 weken rust in periode 1 juni-15 augustus	€ 3.065,00
50b	Luzerne met aangepast maairegime (broed- en ruihabitat): 10 weken rust in periode 1 juni-15 augustus	€ 3.100,00
50c	Vogelvriendelijke teelt eiwitgewas erwten of winterveldbonen	€ 4.145,00
50d	Vogelvriendelijke teelt eiwitgewas zomerveldbonen	€ 4.075,00

Pakket 50a,50b, 50c en 50d is af te sluiten in Categorie Klimaat

Per deelnemer kan maximaal 5 hectare met beheerpakket 50 worden afgesloten, ongeacht de pakketvariant.

Uitsluitend af te sluiten in combinatie met een ander ANLb-beheerpakket.

Bijlage 1. GVE tabel

Soort	Leeftijd/categorie	Coëfficiënt
Runderen	jonger dan zes maanden	0,4
	van zes maanden tot en met twee jaar	0,6
	ouder dan twee jaar	1,0
Paardachtigen	jonger dan zes maanden	0,4
	ouder dan zes maanden	1,0
Schapen, geiten en alpaca's		0,15
Varkens	fokzeugen >50 kg	0,5
	andere varkens	0,3
Pluimvee	leghennen	0,014
	ander pluimvee	0,03

Bron: EUR-Lex - 02021R2290-20260129 - EN - EUR-Lex

- In de Europese uitvoeringsverordening (dd. 29 januari 2026) staat een tabel met GVE normen.
- Eind 2019 is door provincies als aanvulling op de GVE tabel in de Europese uitvoeringsverordening de volgende normen zijn vastgesteld: Veulen: 0,4 GVE en Alpaca: 0,15 GVE
- In Artikel 30 Uitvoeringsregeling GLB 2023 (versie 20-05-2026 wordt naar GVE normen verwezen die betrekking hebben op regelingen voor zeldzame huisdierrassen, deze zijn níet van toepassing op het ANLb.